

Vzdělávací materiály projektu

Inovace biologických a lesnických
disciplín pro vyšší
konkurenceschopnost
(InoBio)

Lesnická
a dřevařská
fakulta

Mendelova
univerzita
v Brně

Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta
se sídlem Zemědělská 3, 613 00 Brno

**Znalecký ústav pro obory dřevařské inženýrství,
krajinné inženýrství, lesní inženýrství**

Znalecký posudek č. XX/2014

Zhodnocení zásahu provedeného na jasanech v areálu hřbitova v ????

Odpovědný zpracovatel:
XXX YYY

Zpracovatelé:
WWW ZZZ

1

Úvod

1.1 Účel posudku

Posoudit kvalitu provedeného řezu na jasaněch v aleji hřbitova v XXX.

1.2 Zadavatel:

Veřejná zeleň města XXX

1.3 Místní šetření

Místní šetření bylo provedeno 24.10.2014 za přítomnosti zpracovatele, WWW ZZZ a zástupkyně zadavatele, Bc. III AAA. Byl zjištěn způsob provedení zásahu a stav stromů a pořízena fotodokumentace.

2 Požadavky na posudek

Posudek má odpovědět na následující otázky:

- 1) *Byl zkoumaný zásah, zadaný jako stabilizace sekundárních korun proveden dobře?*
- 2) *Došlo při provedení zásahu k poškození stromů?*
- 3) *Další významné skutečnosti.*

2.1 Podklady pro vypracování posudku

- Terénní šetření na místě zásahu ze dne 24.10. 2014
- Zadávací dokumentace projektu: Návrh zeleně, vyhotovená Ing. Petrem YYYY, z února 2014
- Žádost o provedení posudku s fotodokumentací ze dne XXX
- Kolařík a kol. (2005), Péče o dřeviny rostoucí mimo les II., ČSOP Vlašim
- Arboristický standard SPPK A02 002:2013 - Řez dřevin

3 Vstupní údaje

3.1 Jasan ztepilý - *Fraxinus excelsior* L.

Domácí dřevina s areálem rozšíření zahrnujícím téměř celou Evropu. Vyžaduje živné půdy a dostatek oslunění. V dospělosti dosahuje výšek 20 - 40 m, průměrů kmene až 1,5 metru i více. Má vynikající výmladnost a dobrou schopnost kompartmentalizace.

3.2 Řezy stabilizační

Standard řezu stromů definuje stabilizačními řezy jako zásahy, kterými se redukuje velikost koruny stromu s cílem snížit riziko vývratu, zlomu kmene či rozpadu koruny u stromů s narušenou stabilitou. Pro stromy se zachovalou primární strukturou koruny jsou tyto zásahy příliš radikální a jejich aplikací může dojít k poškození stromu.

Standard dále uvádí, že silné redukce (zejména SSK, RS) je třeba provádět během období vegetačního klidu, nejlépe v jeho druhé polovině, pokud se nejedná o stromy s výrazně narušenou stabilitou, kdy je třeba provést zásah i mimo toto období. Rozsah navrhovaných stabilizačních řezů musí být v plánu péče jednoznačně definovaný. Po realizaci tohoto typu řezů je nutná následná pravidelná péče o strom s kontrolou naplnění efektu řezu.

3.3 Stabilizace sekundární koruny (SSK)

Stabilizace sekundární koruny je v aktuální verzi standardu řezu stromů (SPPK A02 002:2013) definována následovně:

*Jedná se o zásah na přerostlé sekundární koruně stromu, jehož snahou je stabilizace koruny. Zásah je řešením nestandardní situace. SSK spočívá v **radikální obvodové redukci přerostlých sekundárních výhonů technikou řezu na postranní větev, případně „naslepo“**. Může být kombinovaná se selektivním proředěním výhonů. Provádí se zejména na jedincích, jejichž primární koruna byla v minulosti radikálně redukována (řezem či přírodním živlem) bez adekvátní následné péče. SSK je nezbytné realizovat postupně (v několika etapách) s průběžným monitorováním reakce stromu na předchozí zákroky. Cílem SSK může být buď udržení sekundární koruny ve stabilním stavu, nebo převedení na tvarovací řez.*

Dovolené techniky řezu jsou řez naslepo a řez na postranní větev. Jsou definovány následovně:

Řez „naslepo“ je technika používaná při hlubokých redukcích větví, které nelze zakrátit na postranní větve ani pupeny. Provádí se zejména na dřevinách s dobrou korunovou výmladností. Následně po vyrašení sekundárních výhonů je možné provést opravný řez – tedy odstranění odumřelých částí větví.

Řez na postranní větev je technika řezu používaná při zakracování (redukcí) větve silnější na slabší tak, aby ponechaná část byla schopna převzít funkci větve odstraňované. Řez je veden za korním hřebínkem z opačné strany než při řezu na větevnický límeček. Dodržuje se „třetinové pravidlo“.

3.4 Velikost rány při řezu

Řez je ve své podstatě vždy poškození stromu. Dochází k otevření ran, které jsou vstupní branou infekce. Velikost ran při řezu je nutné minimalizovat odstraňováním pouze částí koruny nutných pro naplnění účelu řezu. Výhodnější je provádět více menších řezů než málo velkých řezů, protože malé rány se rychleji hojí.

Velikost rány při řezu by neměla překročit průměr 100 mm. U druhů se špatnou schopností kompartmentalizace by neměla velikost rány překročit průměr 50 mm. Průměr odstraňované větve by neměl přesáhnout maximální velikost 1/3 průměru větve mateřské (kmene - -tzv. třetinové pravidlo).

V případě, že řez probíhá na stromech se zanedbanou péčí, příp. u stromů s potřebou sesazovacích řezů (SSK, RS) může velikost ran obecně přesahovat uvedenou velikost.

3.5 Základní legislativní rámec

Jedním ze základních požadavků, které vyplývají ze stávající legislativní úpravy (zákon č. 114/1992 Sb.), je ochrana stromů proti poškozování. Ustanovení § 8 odst. 1 vyhlášky MŽP ČR č.395/1992 Sb. stanoví: „Poškození a ničení dřevin rostoucích mimo les je nedovolený zásah, který způsobí podstatné a trvalé snížení jejich ekologických a estetických funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření.“ Jedná se o cílený zásah nebo důsledek lidské činnosti, který je zakázaný dle ust. § 7 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů („Dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením, pokud se na ne ne-

vztahuje ochrana přísnější (§ 46 a 48) nebo ochrana podle zvláštních předpisů.“).

§ 2 vyhlášky 189/2013 MŽP pak definuje nedovolené zásahy:

(1) Nedovolenými zásahy do dřevin, které jsou v rozporu s požadavky na jejich ochranu, se rozumí zásahy vyvolávající poškození nebo ničení dřevin, které způsobí podstatné nebo trvalé snížení jejich ekologických nebo společenských funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření.

4 Zjištěné skutečnosti

4.1 Popis skupiny

Oboustranná alej jasanů s pravidelným sponem zhruba 6×10 m. Stromy byly v minulosti zjevně sesazeny na výšce hlavního větvení (Obr. 2 - úroveň 1). Poté byly ponechány vývoji a po určité době sesazeny na kosterní větve ve výšce kolem 10 m (Obr. 2 - úroveň 2). Průměr těchto řezných ran je kolem 20 cm. V této sezóně byl na stromech proveden zásah stabilizace sekundární koruny (Obr. 2 - úroveň 3). Byl proveden na sekundárních výhonech nad úroveň posledního řezu, průměry nově vzniklých ran nepřesahují 10 cm. Ponechané délky výhonů jsou orientačně 50 - 100 cm, případně více.

Zdravotní stav stromů skupiny není valný, v oblasti hlavního větvení a v kosterních větvích se vyskytují běžně dutiny, které výrazně omezují stabilitu stromů. Poškození jsou patrná i na kmenech a na bázích, a lze očekávat i poškození kořenových systémů stromů a s tím spojenou zhoršenou vitalitu dřevin. Tu nebylo možno posoudit. Časté jsou kolize s hroby a poškozování povrchu komunikace růstem kořenů.

Daná skupina stromů je z pěstebního hlediska velmi málo perspektivní, protože je nevhodně založená. Jedná se o světlomilnou dřevinu, navíc dosahující v dospělosti velkých rozměrů, která je vysazena ve sponu (zhruba) 6×10 m, ten je naprosto nedostatečný. Je to patrné na struktuře korun stromů a na deformacích korun.

4.2 Zadání zásahu

Zadávací dokumentace specifikuje zásah jako stabilizaci sekundární koruny, a to přesně dle standardu řezu dřevin ve verzi z roku 2013, která je citována. Zadávací dokumentace, specifikuje rozsah zásahu na 1/3 z celkového objemu korun. Bližší specifikace nebyla zadána.

Fotodokumentace dodaná zadavatelem posudku obsahuje na obr. 4 úroveň řezu, požadovanou Správou hřbitovů města Brna, a to zhruba ve 2/3 délky druhého úseku výhonů.

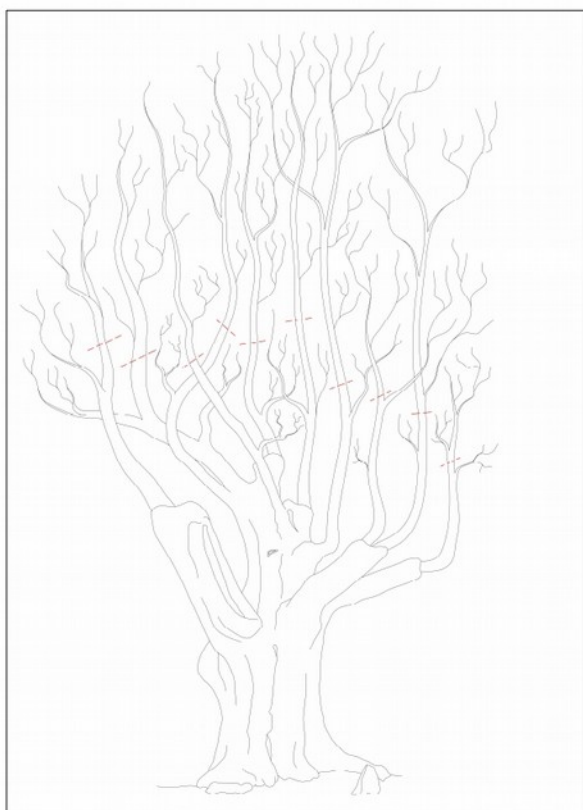
4.3 Provedený zásah

Jak je výše uvedeno, daný zásah je prováděn technikami řezu „naslepo“ a na postranní větev, přičemž je doporučeno nepřesahovat velikost řezných ran

100 mm, byť pro daný typ řezu je překročení průměru akceptováno. U jasanu, který je považován za dobře kompartmentalizující a dobře obrůstající dřevinu, je tento zásah možný.

Provedený zásah odpovídá zadanému typu řezu. Při řezu byl respektován požadavek na maximální průměr řezu u dobře kompartmentalizujících dřevin 100 mm. Při provedení řezu níže by vzniklé rány byly mnohem větší. Jak je vidět na přiložené fotodokumentaci, řez byl veden v mladších sekundárních výhonech, které tvoří třetí generaci výhonů.

SPPK A02 002:2013 Řez stromů

Obr. 8 Modelová ukázka stabilizace sekundární koruny (3.3.2).

Obr. 1 Nákres zásahu SSK (Standard SPPK A02 002:2013) a fotografie provedeného zásahu.

Protože předchozí sesazení bylo provedeno poměrně vysoko, je vzhled korun nevalný a ponechané výhony jsou poměrně krátké. Pokud by ovšem mělo dojít k obnovení řezu v nižší úrovni, jednalo by se již o sesazovací řez, který je pro daný taxon nevhodný a jeho použití lze považovat za poškození stromu. Provedený zásah plně respektuje požadavky na stabilizaci sekundární koruny a požadavky standardu na správnou techniku řezu a byl proveden správně.

5 Závěry

5.1 *Byl zkoumaný zásah, zadaný jako stabilizace sekundárních korun, proveden dobře?*

Ano, provedený zásah je stabilizace sekundární koruny a respektuje všechny požadavky dané standardem řezu stromů. Hlubší sesazení stromů nelze doporučit, mohlo by se jednat o poškození dřeviny rostoucí mimo les a nedovolený zásah ve smyslu vyhlášky 189/2013 Sb.

5.2 *Došlo při provedení zásahu k poškození stromů?*

K poškození stromů nedošlo.

5.3 *Další významné skutečnosti.*

Skupina, na níž byl proveden řez, je z pěstebního hlediska málo perspektivní. Optimálním zásahem je kompletní rekonstrukce, která by měla zahrnout změnu sponu výsadby, případně změnu taxonu. Dále by bylo vhodné provést výsadbu střídavě, tak aby stromy, pokud by byl zachován daný taxon, měly dostatek prostoru a nemusel být opakován obdobný zásah. Je možné také sáhnout k tvarovacímu řezu, který ovšem musí být založen již v mládí stromů a následně udržován. Pak je možné i zachování stávajícího sponu. V rámci případné přesadby by bylo vhodné řešit kolize stromů s hroby a upravit stanovištní podmínky stromů vytvořením kořenových mis s vhodnou ochranou povrchu.

V Brně, 26.10.2014

XXX YYY

Znalecká doložka

Znalecký posudek je vypracován Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně, znaleckým ústavem pro znaleckou činnost v oborech dřevařské inženýrství, krajinné inženýrství a lesní inženýrství.

V oboru lesní inženýrství se jedná o obory znalecké činnosti geologie a pedologie, botaniky, dendrologie, fytoecologie a lesnická typologie, geodézie, fotogrammetrie a dálkový průzkum Země, technika a technologie lesnických činností, dopravnictví, ergonomie, myslivost, fytopatologie a ochrana lesů, zoologie a entomologie, šlechtění dřevin, školkařství, zakládání a pěstění lesů, dendrometrie a hospodářská úprava lesů, ekologie lesa, ochrana přírody, oborová ekonomika a politika, řízení podniků, arboristika.

Ústav byl zapsán do druhého oddílu seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti ČR, M-1009/2002 ze dne 23.července 2002.

Tento znalecký posudek je vypracován ve čtyřech vyhotoveních, z toho tři obdrží zadavatel a jedno zůstává uloženo u zpracovatele. Znalecký posudek obsahuje 13 listů včetně znalecké doložky a příloh.

Datum: 26.10.2014

XXX YYY

LDF MENDELU v Brně
Zemědělská 3
613 00, Brno

6 Obrazová příloha

Obr. 2: Naznačené úrovně v minulosti provedených zásahů

Obr. 3: Souběžná alej s obdobnými charakteristikami, před zásahem

Obr. 4: Kolize báze stromů s hroby a vozovkou

Obr. 5: Pohled na další část ošřených stromů